

DALLAR YEŞİL OLMALI 1968

Vedat Türkali (1919 - 2016)

KİŞİLER

Erkut On dokuz yaşında, varlıklı bir ailenin oğludur. İyi eğitim almış, toy bir gençtir.

Selda On sekiz yaşında genç bir hanımdır, ailesi ile arsı iyi değildir, ürkek, çekingen yapıdadır.

Nevin Kırk yaşlarında bir kadındır, yirmi sene evvel Rıdvan ile evlenmiş ama aralarında hiçbir zaman aile birliği olamamıştır.

Rıdvan Kırk sekiz yaşında bir adamdır, oldukça varlıklıdır, para ve güce haddinden fazla düşkündür, ahlaki değerlere önem vermez.

Müjgan Rıdvan ile ilişkisi olduğu düşünülen kadın.

Selda Annesi Selda ile arasında anne kız ilişkisi çok azdır, mütemadiyen yasak ilişkiler yaşar.

Selda'nın Babaannesi Selda'ya düşkün, torunu ile arasında özel bir bağ olan, Selda'nın sürekli andığı kadın.

Uşak Arada sadece servis için gelir.

Sabahattin Bey Erkut'un Babasıdır, kardeşlerini ve eşini dolandırmak suretiyle çok zengin olmuş tuğla fabrikatörüdür.

Erkut'un Dayısı Erkut'un her daim örnek aldığı, işçi dayısı.

TEMA

Arayış Şahsi, ailevi mutsuzluklardan kurtulmak uğruna sığınılan limanlar kişileri daha büyük, daha derin yalnızlıklara itebilir.

İhanet Kişilerin sadakat eksiklikleri, sağlıklı ilişkiler kuramamalarına neden olabilir.

Zaafiyet Anlık zaafılar hayat boyu sürecek acılara neden olabilir.

ÖZET

Vedat Türkali'nin *Dallar Yeşil Olmalı* isimli iki bölümlük tiyatro oyununda; yirmili yaşların başında olan Selda ve Erkut isimli birbirlerine oldukça aşık genç bir çiftin her şeyi geride bırakarak mutluluk hayaliyle kaçmalarının, Rıdvan ve Selda çiftiyle tesadüfen tanışmalarından sonra nasıl düş kırıklıklarına ve hayat ile yüzleşmeleriyle sonuçlandığı anlatılmaktadır.

ÖYKÜ

Sahne Yan yana iki bölüm dekore edilmiştir, ilkinde motele benzer, sade döşenmiş bir baraka içi kuruludur. Etraf dağınıktır, tozcludur. İkinci bölümde büyük, lüks bir otele ait olduğu belli, pahalı röprodüksiyonlarla süslenmiş geniş bir otel odası vardır.

Birinci Bölüm Sisli, yağmurlu bir havada ürkek, heyecanlı etrafa bakınan Erkut görünür önce, bir müddet etrafı dinler, kontrol eder. Ardından gene Erkut gibi korkmuş, ürkek, iyice ıslanmış Selda gelir. Erkut ve Selda zengin ailelerinin hayatlarını tasvip etmeyen, birbirlerine delice aşık bir çifttir. Tüm her şeyi, ailelerini geride bırakarak çok sınırlı bir parayla kaçmışlardır. Selda'nın annesi mütemadiyen yasak münasebetler içinde olan bir kadındır. Erkut'un babası da varlıklı bir adamdır ama parayı dürüst yollardan kazanmaz ve altında çalışanları ezer.

Selda ve Erkut'un boyunlarında kın içinde bıçak vardır. Eğer bir gün birbirlerine ihanet ederlerse diğer taraf hiç düşünmeden eşini öldürecektir.

Genç çift yeni bir yola çıkmışlardır fakat hayat konusunda son derece tecrübesizdirler. Sığınacak güvenli bir yer ararken kendilerini bir hırsızlıkla suçlanmış bulurlar. Bu esnada Rıdvan ve Nevin çifti ile tanışır, onlarda yirmi sene evvel evlenmiş, zengin bir karı kocadır. Aralarında artık aşk ve sevgi tükenmiş olmasına rağmen, birbirlerinden ayrılmayı düşünemezler. Her ikisi de durmadan başka insanlarla birliktelikler yaşamaktadırlar, hatta Rıdvan'ın gayrimeşru çocukları olduğu konuşulur. Mütemadiyen bir zıtlıkla halindedirler ama yirmi yıl önce geldikleri bu otelde aralarındaki ilişkiyi tazelemek, geçmişi canlandırmak için bulunmaktadırlar. Çalınan eşyalar kendilerine ait olmasına rağmen özellikle Nevin gençlere karşı anlayışlı tavırlar gösterir hatta onları korur, suçları olmadığını anlayarak olayı ört bas eder.

İkinci Bölüm Selda ve Erkut artık hayatlarıyla alakalı gerçekleri Nevin ve Rıdvan'a anlatmışlardır. Zaten Rıdvan'ın keskin zekası ve yalanları yakalamaktaki ustalığı karşısında kimliklerini gizlemeleri mümkün değildir. Rıdvan ve Erkut birbirlerine tamamen farklı yapılarda iki adamdır, Rıdvan para ve güç hırsıyla dolu, varlık adına ahlaki değerleri unutmüş bir adamdır, Erkut ise emeğe, dürüstlüğe çok önem veren, emeğiyle para kazanmayan, maddi değerlere karşı açık olan insanlara öfke dolu olan bir gençtir. Her ne kadar çiftler birbirleriyle sohbet etmeye çalışsalar da, her sözün sonu münakaşayla, ahlak çatışmasıyla biter. Rıdvan için başka insanların ne düşündüğü hiç önemli değildir, zaten oldukça umursamaz bir karakter olduğu için daima sükunetle, sabırla cevap verir. Kadınlar ise kavga çıkmaması için yapıcı havadadır.

Bir zaman sonra Erkut ile Nevin'in ortadan kaybolduğunu Selda fark eder, oldukça endişelenmiştir, Rıdvan'a sorar, Rıdvan ise son derece rahat tavırlardadır. Birlikte olduklarını ima eden sözler söyler, Selda öfkeli. Rıdvan, kızın bir şeyler yapacağını anlayınca Selda'nın boynundaki bıçağı alır.

Nevin ile Rıdvan kendi odalarındadır, Nevin rahat görünmektedir fakat geçmişî sorgulamaktadır. Eskiden kendilerinin de Selda ve Erkut gibi birbirlerine söz verdiklerini anımsar. Bir an tereddüt etmeden Rıdvan'ın genç kızdan aldığı bıçağı kocasının kalbine saplar.

KARAKTER ANALİZİ

Selda (Kapalı) Selda; korkak, çekingen yapıda bir genç hanımdır. Radikal bir kararla her şeyi, ailesini bırakıp kaçmasına rağmen gelecek günlere karşı korkak, kuşkucu tavırlar göstermektedir. Saon derece duygusal, hissi bir karakteri vardır.

Çekingen Selda, Erkut ile ilk kez baş başa kaldıkları anlarda Erkut'a karşı oldukça çekingendir. "Selda çekingen bir biçimde kazağını çıkarmaya davranır, sonra durur. Erkut'a bakar. Erkut oralı değildir. Ceketini çıkarıp bir sandalyenin üzerine fırlatır. Gider yatak odasının kapısını açar. Selda gözleriyle onu izliyordur. Kapı açılıp da içerde karyola, yatak görünce birden ciddileşir, hatta soğuklaşır... Çıkarmak için davrandığı kazağını düzeltir."

Duygusal Selda'nın geçmişindeki anılar, özellikle annesinin hayatıyla ilgili tasvip edemediği olaylar kendisini iyice duygusalığa sürüklemiştir. "Büyük Otel'deydi. Ah, ne sıkıcıdır bilemezsin... İn cin top oynar bu aylarda. Bir – iki hastalıklı ihtiyardan başka kimse yoktur. Annem odasında doktorla sabahlar... Ben odamda sabaha kadar ağlarım... Uff, gene hatırlatma, ne olursun..."

Radikal Selda'nın eşi Erkut gibi oldukça radikal kararları vardı. Özellikle, ihanet konusunda genç çiftin kararı kesindi. "SELDA – (Bir an sessizlikten sonra.) Ama gerçekten öldürürüm. ERKUT – Tabii gerçekten... Ben de gerçekten öldürürüm seni. (Sert, soğuk, gene heyecanlı bir mutluluk içinde bakıştıkları kararlı bir an yaşanır. Erkut bastırarak üsteler.) Seni aldatırsam öldür beni. Ben de rahatlıkla öldürürüm." Erkut ve Selda, birbirlerini hiçbir zaman aldatmamak konusunda söz vermişlerdir. Boyunlarında her ikisinin de bir bıçak asılıdır, eğer birgün eşlerini aldatırlarsa, o bıçak aldatılan eşe saplanacaktır.

Korkak Selda hayatta her şeyden korkan, hep kaybetme korkusu taşıyan bir kızdır. Hatta mütemadiyen Erkut'un kendisinden kaçacağını düşünür. "SELDA – (Soğuk, sinirli) Gideceksin bir daha dönmeyeceksin. ERKUT – Ama, saçmalıyorsun Selda. SELDA – Belki. Saçmalıyorum belki. Bakıyorsun içimde bırakıp gidecekmişsin gibi bir duygu. Ne yapayım, yenemiyorum bir türlü."

Kuşkucu Selda hayatta hiç kimseye, hatta Erkut'a bile tam anlamıyla güvenemez, hep kuşku içerisinde. " ERKUT – Sürekli kuşku içindesin. Bana bakışlarından bile..."

Aktiviteler Selda küçük yaşlarından beri piyano çalmaktadır, piyanoyu çok sever ancak Erkut ile başlayan yeni hayatında sevdiği enstrümanı alması mümkün değildir.

Erkut (Açık) Erkut para ve emek konularında son derece dürüst bir karakterdir. Kendi değer yargılarına uymayan durumlarda oldukça sert, agresif tepkiler verir. Kendini ve mevcut durumu kurtarmak için asla kimseye boyun eğmez. Erkut'un dürüst olmadığı tek an Nevin'e karşı koyamaması ve yakınlaşması olmuştur.

Sinirli Rıdvan ve Nevin'in kendilerine yardımcı olmalarına karşı Erkut hala sinirli tavırlar takınıyor, Rıdvan'ı yargılıyordu. En sonunda Rıdvan, Erkut'un ne kadar agresif olduğunu dile getirdi. "RIDVAN – Dedim ya, çok sinirlisin delikanlı..."

Dik Erkut, özellikle Rıdvan'a karşı oldukça dik ve kesin tepkiler veriyordu. "ERKUT – Açın isterseniz... Hesap verecek değiliz. Suç anlayışınıza da uymak zorunda değiliz..."

Dürüst Erkut, kendi emeğiyle, doğrulukla para kazanma konusunda oldukça dürüst bir karakterdi, bu sebeple çevresini mütemadiyen eleştirirdi. "bazı kişilerin ancak kendi emekleriyle yaşayınca mutlu olacakları... İşte bizde o bilmediğiniz kişilerdeniz... Babamın yalan, dolanla döndürdüğü parlak işi vız gelir bana... O da artık anlamıştır yayarlı olmayacağı..."

Hümanist Erkut, tüm gelecek için mutlu, güzel dilekleri olan oldukça hümanist bir karakterdi. "ERKUT – Yalnız bizimkiler değil, gelecekteki güzel günleri görebilecek bütün bebekler için... (Bardağını kaldırır.)"

Aktiviteler Erkut motosiklet kullanmaktan hoşlanır, şiir ve öykü yazar.

Nevin (Açık) Nevin'in karakteri Rıdvan ile evlendikten sonra kesin bir şekilde değişmiştir. Eşiyle aralarındaki sevgisizlik ve sürtüşmeler O'nu dırdırcı, kavgacı, inatçı, gaddar bir kadın haline getirmiştir. Özellikle, eşine isteklerini yaptırmak veya eşini baskılamak için son derece kararlı hareket eder.

İnatçı Nevin, Rıdvan'a karşı her zaman inatçı bir tutum içerisinde hareket eder. "NEVİN – (İğneli. Senin kadar koşmadım. (Bir an sessizlik olur, kadın inatla bakıyordu adama.) İyine gitmiyor değil mi bazı şeyleri anımsatmam?"

Dırdırcı Nevin ve Rıdvan'ın artık oldukça sorunlu bir ilişkisi vardır, Nevin, eşine sözünü geçiremedikçe çareyi söylenmekte, dırdır etmekte bulur. "RIDVAN – (Kadını bırakıp banyo kapısına giderken.) Boyuna aynı şeyleri söylemen iyime gitmiyor sadece"

Kararlı Nevin geçmişteki hatalarının aksine Rıdvan'a karşı artık oldukça kararlı tavırlar takınıyor, eşine karşı kesin ve kararlı hareket ediyordu. "NEVİN – Büyük işadamı Rıdvan Bey'in her işi başarıyla bitmeli değil mi? Hayır Rıdvancığım, boşuna uğraşma, kararlı geldim ben buraya... Sana ufacık zaferler tattırmayacağım artık... Ya bir çatışmayı göze al, sonuna kadar vuruşursun benimle, ya da hükmen yenik sayılmayı, alandan kaçmanın onursuzluğunu göze alırsın. O zaman da bir daha karşılaşmayacağız demektir."

Gaddar Nevin hem kocasına, hem de Selda'ya ihanet etmesine rağmen, Selda'ya oldukça sert gaddar tavırlar gösteriyordu. "NEVİN – (Ağır ağır kapıya doğru giderken Selda'ya bakar. Yüzünde acı gülümseme.) Aptallık etme kızım, kalk... Sana benden on sekiz yaş hediyesi... Değerini bil... Bas ayağını yere, ilerde az ağlarsın..."

Aktiviteler Nevin eski anılarını sıklıkla düşünen, onlarla yaşayan bir kadındır. Hayatta elde edemediği sevgiyi karşı cinsle gizli münasebetler kurarak gidermeye çalışır.

Rıdvan (Açık) Bir şeyleri başarabilmek, konumunu hep daha iyiye taşımak Rıdvan'ın karakterinin en temel özelliğidir. Son derece hırslı, sabırlı yapıda bir adamdır. Emalleri uğruna yalan söylemekten, kavga etmekten çekinmez. İkinci plana ittiği kişiler ver durumlara karşı da ilgisi, umursamaz tavırlar takınır.

Kavgacı Rıdvan, sakın iletişim kurmayı beceremeyen, kısa sürede kavga çıkarabilen bir karakterdir, bu huyundan eşi Nevin'de oldukça şikayetçidir. "NEVİN – Gene başladın. Minicik kavgalar için geldikse buraya, rica edelim valizleri açmadan dönelim. RIDVAN – Kavga edeceksek bile aç valizleri... Temiz çamaşır gerekli"

Yalancı Rıdvan, mevcut durumlarda çıkarlarını kurtarmak için yalan söyler, kendisi de bu huyunun farkındadır. "RIDVAN - ... Evet, yalanlarımla... Olduğum gibi yani..." Selda ve Erkut polisler tarafından hırsızlıkla suçlandıklarında Rıdvan hemen gençlerin yalan söylediklerini anlamıştı. Kendisi de gerçeği gizlemekte oldukça maharetli olduğundan, yalancılıkla ilgili tüm teknikleri biliyordu. "RIDVAN – Bak delikanlı... Sizin bir şeyler sakladığınız besbelli. Kusura bakmayın ben karım gibi tatlı dilli değilimdir... ayrıca onun kadar saf yürekli de değilimdir... Yalan söylemenin tekniğini çok iyi bilirim,

kolay yutmam. Karım dünyanın en büyük yalancısı olduğumu söyler. Biraz aşırı övgü ama bir gerçek payı da var.”

İlgisiz Nevin, eşiyile zaman içinde aralarına girmiş olan uçurumun nedenini Rıdvan'ın ilgisizliğine bağlar. “NEVİN – Bu açıklanmaz... Yanında benim bulunmam gerekli anlarında, daima başkası bulundu... Yalnız kadınlar sorunu da değil bu... Ne vakit sana bir şeylerimi açmak için yansam, ya uzaklarda buldum seni... ya da çok yakınımda ama dünyayı umursamaz biçimde ilgisiz... Bak şu anda da öyle değil misin? Ben bu odaya girerken öylesi tatlı, kutsal da diyebilirim, duygularla doluydum ki senden başka kim anlayabilirdi beni? Kimle bölüşebilirdim böylesibe değerli bir şeyi senden başka?... Buraya gelmemizi de sadece bunun için istemiştim... ama görüyorsun, bütün çabam boşunaymış... sen gene o sensin... Beni gene tek başıma bıraktın. ”

Umursamaz Rıdvan'ın eşine karşı olan umursamaz, boşvermişçi tavırları Nevin'i bunaltırmıştır. “NEVİN – Ama bu umursamazlığın var ya, hiçbir şeyi değiştirmeyen... Her şeyi donduruveren bu umursamazlığın... (Birden tutamaz kendini. Gözleri dolar. İsyanla bağırır.) allah kahretsin seni. Kahretsin.) Ağlamaya başlar. Hıçkırıklarını zor tutuyordur. İçmeye başlar. ”

Begenmez Rıdvan'ın kendi amaçlarını gerçekleştirmek uğruna gösterdiği sabır, Nevin için olumlu bir özellik değildir. “NEVİN – (İsyanla.) Olma... Evet olma... Olma da, ne olursun, bir ilişki kurabilelim seninle... Bağır, çağır... Hatta döv istersen... Evet döv. Belki o zaman sonuca varacağız. Ne bileyim, belki ayrılacağız. Bir şey mi olacak yani... Senin bu 'sabırlı' halin var ya, yirmi yıldır... (Sözünü tamamlayamaz, gözleri dolmuştur yine tıkanır gibidir.) Allah kahretsin... Sabır diyorsun buna ha? Umursamazlığın, bencilliğin adı sabır oluyor...”

Hırslı Rıdvan hayatta kalabilmek için insanların güçlü, başarılı olmaları gerektiğine inanan, hırslı bir karakterdi. “RIDVAN – Zayıf olan çeker gider bu dünyadan... Burası güçlülerin yeri. Yaşayabilecekler yaşar, ancak layık olan...”

Aktiviteler Rıdvan'ın hayatı genel olarak daha çok para kazanabilmek adına çalışmak üzerine kurulmuştur. İş harici zamanlarda kadınlarla birlikte olmayı sever. Pahalı, gösterişli mekanlarda olmaktan keyif alır.